

peculiarities of its political culture and, consequently, identity and marginal staining contemporary political processes.

Keywords: *culture, political culture, political system, poly-ethnic society.*

УДК 342.159.935(477)

Федорів Христина Іванівна,
аспірантка кафедри політології ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ПАМ'ЯТІ (ПРИКЛАД УКРАЇНИ)

Політика пам'яті – це надзвичайно потужний засіб, що впливає на світосприйняття особи та громадянина. Розуміючи це, влада вдало намагається сформуванати своє бачення цього явища. Тому у статті аналізується процес становлення та сучасний стан державної політики пам'яті в Україні крізь призму діяльності інституту президентства, оцінюються недоліки та перспективи вдосконалення державного управління в згаданій сфері.

Ключові слова: *політика пам'яті, діяльність президента, карта «пам'яті», місія «пам'яті».*

XX століття для суспільств ознаменувалось усвідомленням все більшого зростання колективної пам'яті. Пам'ять людства про своє минуле, виникнення, еволюцію, сьогодення одночасно об'єднує й роз'єднує людей на Землі. Для суспільств пострадянського періоду надзвичайно характерними є намагання швидкими темпами вибудувати актуальну лінію історії, яка б заперечувала попередній історичний канон і водночас нав'язувала до нової «правдивої» історичної традиції.

Сучасний стан пам'яті українського суспільства характеризується існуванням одночасно різних моделей, які належать окремим групам населення. Існують кілька версій історичного розвитку України у суспільній свідомості. Особливо це стосується XX століття і питань, пов'язаних із становленням незалежної держави. Даються різні оцінки не лише окремим фактам і подіям минулого, а також взагалі політиці радянської влади відносно України [7]. У своїх дослідженнях Ігор Гирич і Юрій Шаповал говорять про територіальний принцип розділення пам'яті: «існування різних історичних пам'ятей для різних регіонів України є причиною роз'єднаності й поділу на два головних регіони: української європейської і радянсько-російської євразійської орієнтації» [1].

Оцінка державної політики дає підстави виокремити етапи її встановлення, які характеризуються суттєвими відмінностями. Пропонуючи періодизацію, ми виходимо з того, що на теренах України цей сегмент політики спрямовується президентом. Коротко охарактеризувати їхню діяльність можна так: Леонід Кравчук – національно-романтична, Леонід Кучма – територіально-державницька, Віктор Ющенко – національно-духовна, Віктор Янукович – економічно-державна.

Правління Леоніда Кравчука демонструвало повагу до національної історії. Державою формується запит на поглиблення досліджень з історій України. У результаті копіткої роботи вітчизняних дослідників, створено ґрунтовну наукову базу для конструювання українського національного історичного наративу, запропоновано новий історіографічний синтез, який дозволяє оновити погляд на минуле України та українців.

Розпочинається процес «відкриття» архівів, публікацій раніше заборонених історичних праць, зокрема напрацювань українознавчих зарубіжних центрів. Видавничі проекти «Повернені імена», «Реабілітовані історією» свідчать про відродження традицій національної біографістики. Важливим кроком стало впровадження у навчальний процес курсу історії України (замість курсу історії СРСР), розпочинається робота над створенням

україноцентричних історичних навчальних програм, підручників та методичних посібників для середньої та вищої школи.

Держава сприяє декомунізації символічного простору країни: демонтуються пам'ятники вождям доби тоталітаризму, усувається радянська символіка, перейменовуються населені пункти, вулиці, промислові об'єкти, заклади культури і освіти.

Проте, на першому етапі державна політика пам'яті характеризується розмитістю контурів, практики якої значною мірою залишаються компромісними і мають відбиток радянської традиції. Офіційним репрезентаціям минулого притаманне калькування меморіальних прийомів минулої доби. Все це свідчить про те, що тодішня влада не готова була радикально розірвати зв'язки з імперсько-радянським минулим, підпорядкувати державну політику пам'яті формуванню національної [6].

Вдало підкреслив двоїстість офіційної політики пам'яті М. Рябчук, наголосивши на тому, що гібридна природа режиму винила у результаті ситуаційного компромісу між ідеологічними супротивниками – націонал-демократами і суверен-комуністами [18].

Наступним етапом розвитку політики пам'яті в Україні стало правління Леоніда Кучми. Він кардинально не відрізняється від попереднього, а є його органічним продовженням.

Новий президент досить чітко вловив зростання політичного впливу історичних та культурних відмінностей України, і тому всіляко намагався його нейтралізувати – затіняючи найбільш суперечливі історичні сюжети. Його гуманітарна політика характеризувалася спробами поєднати радянський і україноцентричний історичні наративи [9].

Продовжується робота з удосконалення стандартів історичної освіти, модернізації методики викладання історії країни, створення нових підручників. За оцінками експертів – це є найбільшим досягненням державної політики пам'яті. Держава актуалізує нові «місця пам'яті» Українського народу: у багатьох населених пунктах зводяться монументи, меморіальні знаки, культові споруди на пам'ять про трагедію та жертви аварії на Чорнобильській АЕС, Голодомору і політичних репресій. До 85 річниці бою під Крутами Президент України видає Розпорядження «Про вшанування пам'яті героїв Крут» в якому офіційно визначаються пріоритети державної політики пам'яті й наголошується на утвердженні високої політичної культури у суспільстві, вихованні у молоді патріотизму, поваги до історичного минулого Українського народу, вшануванні пам'яті полеглих за незалежність Батьківщини [15].

За часів правління Леоніда Кучми, започатковується діалог між Україною та Польщею щодо «болючих» питань їхнього минулого: діяльності українських націоналістичних організацій у міжвоєнній Польщі, оцінка Волинської трагедії й операції «Вісла», проблематика відкриття меморіалу Орлят на Личаківському кладовищі у Львові тощо [6].

Найбільш яскравого забарвлення політика пам'яті досягає за правління Віктора Ющенка. Починаючи з перших днів новий очільник держави робить акцент на історичне минуле України. За сприянням президента створюється інституційний механізм реалізації політики пам'яті. Ініціативу Віктора Ющенка оформили як Постанову Кабінету Міністрів від 5 липня 2006 р. відповідно до якої створюється Український інститут національної пам'яті, як центральний орган виконавчої влади у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу [10].

Діяльність УІНП фактично зосереджувалася довкола участі у створенні меморіалу Голодомору в Києві та підготовки багатотомної «Національної книги жертв Голодомору 1932–1933 рр. в Україні», розробці концепції історичної освіти [11].

Здійснюються масштабні проекти, спрямовані на відродження та актуалізацію історико-культурної спадщини. Під особистим патронатом Президента України втілюється в життя низка проектів: культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал»,

«Гетьманська столиця» у Батурині, Шевченківський національний заповідник у Каневі, Національний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка» тощо.

Нової якості набув процес українсько–польського примирення. 24 червня 2005 р. за участю президентів України і Польщі відбулася церемонія відкриття Польських військових поховань 1918–1920 рр. на Личаківському цвинтарі у Львові [6].

Широка публічна дискусія навколо подій Волинської трагедії, спільне відзначення роковин операції «Вісла» стали послідовними кроками на шляху порозуміння і примирення двох народів. Як зазначив Ярослав Грицак, цей процес «можна назвати одним з найбільших феноменів Східної і Центральної Європи після занепаду комунізму. Із перспективи історичної ваги його можна порівняти з повоєнним французько–німецьким примиренням» [2, с. 4–5].

З приходом до влади Віктора Януковича в Україні розгортається новий етап «модернізації» національного історичного нарративу, що починається із санації попередніх ініціатив і характеризується зміною основного курсу національного будівництва, провідним вектором якого стає економічно-державницький фактор [47].

Практичними заходами в реалізації програми офіційної політики пам'яті стає ліквідація ІНП як центрального органу виконавчої влади [42] й створення його як науково-дослідної бюджетної установи при КМУ [45]. Разом з ІНПУ було ліквідовано й Раду з питань культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал» [17] та Національну раду з питань культури і духовності [40].

Для проведення оптимізації впровадження політики пам'яті було реорганізовано й створено Національний науково-дослідницький інститут українознавства [41], Комісію з державних нагород та геральдики [43], та національно-природний парк «Мале Полісся» [46].

За правління Віктора Федоровича зміни відбулись в законодавчих актах, що стосуються статусу ветеранів війни [12] та жертв нацистських переслідувань [13].

Політика пам'яті в культурному просторі також зазнала змін. Було прийнято Закон України «Про культуру» [5] й видано Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо державної підтримки культури і мистецтва України» [28] за якими визначаються правові засади діяльності у цих сферах, регулюються суспільні відносини пов'язані зі створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної й мистецької спадщини та цінностей.

Держава також актуалізує «місця пам'яті» українського народу. На державному й регіональному рівнях відзначалися річниці: історичних подій (1025-річчя хрещення Київської Русі [44]), заснування історичних пам'яток (1000-річчя Софіївського собору [26], 1000-річчя Скельного монастиря [39], 400-річчя Мгальського монастиря [38]) та організацій (25-річчя організаційного об'єднання громадського руху колишніх малолітніх в'язнів нацизму [14], 25-річчя організації ветеранів України [29]), перемог (390-ї річниці перемоги у Хотинській війні [25], 70-ї річниці визволення від фашистських загарбників та 70-ї річниці перемоги у Великій Вітчизняній Війні [34], 70-ї річниці партизанського руху у період Великої Вітчизняної Війни [31], 65-ї та 67-ї річниць перемоги у Великій Вітчизняній Війні [30; 33]), відзначення ювілеїв видатних постатей (200-річчя Миколи Пирогова [24], 150-річчя Володимира Вернадського [23], 120-річчя Олександра Довженка [22], 100-річчя Михайла Янгеля [21], 90-річчя Георгія Берегового [20]).

Найбільш масштабним виявилось святкування 200-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка. Своїми указами Президент проголосив 2014 р. – роком Т. Шевченка й створив Координаційну раду основним завданням якої є забезпечення ефективної взаємодії центральних та місцевих органів влади у вирішенні питань, що стосуються підготовки та проведення святкувань як в Україні так і за її межами [27].

Поряд з світлими та радісними вшануваннями відбувались заходи, що пов'язані з роковинами трагедій (80 р. Голодомору 1932-1933рр. [37], 70 р. Корюківській трагедії [35], 70 р. початку насильного вивезення мирного населення з окупованої України на примусові

роботи в роки Великої Вітчизняної Війни [36], 65 р. операції «Вісла» [4], 50 р. Куренівської катастрофи [16], 25 р. Чорнобильській катастрофі [32]).

2011 рік став знаковим у політиці державних свят. Указом Президента України було встановлено щороку відзначати День Соборності та Свободи України 22 січня, Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва у третю неділю травня, День флоту України в останню неділю липня [19].

«Карта» загальнодержавної пам'яті доповнюється також відзначенням окремих постатей державними преміями та нагородами. Так з метою відзначення вагомих творчих досягнень у справі театрального мистецтва та увічнення пам'яті видатного українського митця Богдана Ступки, було доручено встановити Державну премію з його іменем [3].

За каденцію свого правління Віктор Янукович за вагомий внесок в розвиток держави вручив: 2478 орденів «За заслуги», 842 ордени «Княгині Ольги», 339 орденів «За мужність», 316 орденів «Богдана Хмельницького», 202 ордени «Данила Галицького», 174 ордени «Ярослава Мудрого», 59 стипендій імені Тараса Шевченка, 56 довічних державних стипендій для учасників бойових дій у період Великої Вітчизняної Війни 1941-1945рр., 38 звань «Герой України», 19 премій імені Тараса Шевченка, 7 орденів «Свободи», 2 премії імені Олександра Довженка [8].

Поряд з позитивними змінами відбулися й негативні, адже з ліквідацією спеціальних повноважень попереднього Інституту національної пам'яті, що були закріплені в Положенні про УІНП та Законі України «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні», відбувається абсолютне переформатування офіційного курсу національної пам'яті, а подекуди, на думку експерта історика Володимира В'ятковича, «припинення державної політики в цьому напрямі загалом». У медійному секторі ці процеси репрезентували такі дискурси: закриття музеїв та архівів, політичне втручання в академічну дискусію щодо питань Голодомору, політичних репресій та визвольного руху; вилучення зі шкільних підручників історії окремих періодів та історичних постатей; політизовані дискусії навколо посад Голови УІНП та Держкомархіву; публічне заперечення правлячою елітою Голодомору як акту геноциду тощо.

Наведені приклади свідчать про зміну модеруючої ролі влади у просуванні національно-патріотичного дискурсу й демонструють коригування основних аспектів комунікаційної діяльності в напрямі формування історичної пам'яті. Формування «умовної стабільності» й прилаштування до потреб сьогодення керованих символів послідовників пострадянського і державницького наративів стають провідною ознакою економічно-державницької концепції сучасної політики пам'яті [47].

Фактично, сьогодні ми маємо справу з двома несумісними уявленнями щодо історичної концепції України, які репрезентують антагоністичні вектори національної політики пам'яті. Більшість дослідників наголошують на тому, що українській владі завжди була притаманна гра на двох полях історичної пам'яті, яскравим прикладом є відзначення й до сьогодні як націоналістичних, так і радянських дат та ювілеїв. Микола Рябчук, стверджує, що сьогоднішній національний наратив базується на історичній моделі Михайла Грушевського, де владна еліта займає доволі зручну позицію між двома опозиційними концепціями офіційної політики пам'яті, залишаючи по собі свободу тлумачення важливих положень національного наративу в межах нагальних завдань та політичних потреб [18].

Підсумовуючи вищесказане, ми можемо дійти висновку, що політика пам'яті є надзвичайно потужним засобом, що впливає на світосприйняття особи та громадянина, це «битва за минуле» з зіткненням інтересів різних суспільних верств і політичних акторів. Розуміючи це, влада вдало намагається сформулювати своє бачення цього явища. Характеризуючи діяльність президентів України які мають найбільший вплив на її формування, можна стверджувати, що вони намагаються збалансовувати її в радянському або україноцентричному напрямі, цим самим породжуючи дискусії з даного питання.

Виходом з такої ситуації може слугувати прийняття ряду реформ, що стосуватимуться політики пам'яті, а саме створення належного нормативно-правового забезпечення; визначення чіткого кола суб'єктів впровадження державної політики пам'яті та злагоджена її координація й науково-експертне супроводження.

Література:

1. Гирич І. Шаповал Ю. Чому необхідно переосмислювати минуле? / І. Гирич Ю. Шаповал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kas.de/wf/doc/kas_21888-1522-13-30.pdf?110210161845
2. Грицак Я. Про відповідальність і безвідповідальність українських інтелектуалів / Я. Грицак // Форум націй. – 2008. – № 7(74). – С 4–5.
3. Доручення Президента України «Щодо встановлення Державної премії імені Богдана Ступки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15885.html>
4. Доручення Президента України «Щодо 65-х роковин операції «Вісла» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14693.html>
5. Закон України «Про культуру» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
6. Зерній Ю. Державна політика пам'яті в Україні: становлення та сучасний стан / Ю. Зерній [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/8/7.pdf>
7. Наумова І. Б. Проблеми історичної пам'яті в сучасних українських дослідженнях: історіографічний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://sites.znu.edu.ua/historySciWorks/issues/33/naumova.pdf>
8. Офіційне інтернет-представництво Президента України Віктора Януковича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua/>
9. Пахоменко С. «Випробування» Донбасом: регіональний контекст політики історичної пам'яті / Пахоменко С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://historians.in.ua/index.php/doslidzhennya/649-serhii-pakhomenko-vyprobuvannia-donbasom-rehionalnyi-kontekst-polityky-istorychnoi-pamiati>
10. Постанова КМУ «Про створення Інституту національної пам'яті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/927-2006-%D0%BF>
11. Портнов А. Інститут національної пам'яті в Польщі та Україні. Спроба порівняння [Електронний ресурс] / Андрій Портнов. – Режим доступу : http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?institut_natsionalnoyi_pamyati_v_polshhi_ta_ukrayini_sproba_porivnyannya&objectId=1246616
12. Про внесення змін до законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/11730.htm>
13. Про внесення змін до Закону України «Про жертви нацистських переслідувань» щодо віку неповнолітніх в'язнів та розміру підвищення пенсії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2408-17>
14. Розпорядження Президента України «Про відзначення 25-річчя організаційного об'єднання громадського руху колишніх малолітніх в'язнів нацизму» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15831.html>
15. Розпорядження Президента України «Про вшанування пам'яті героїв Крут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/12/2003-%D1%80%D0%BF>
16. Розпорядження Президента України «Про вшанування пам'яті жертв Куренівської катастрофи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13155.html>

17. Розпорядження Президента України «Про ліквідацію Ради з питань створення культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/10798.html>
18. Рябчук М. Культура пам'яті і політика забвения [Електронний ресурс] / М. Рябчук. – Режим доступу: <http://www.bigyalta.om.ua/node/2626>
19. Указ Президента України «Про відзначення в Україні деяких пам'ятних дат та професійних свят» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14356.html>
20. Указ Президента України «Про відзначення 90-річчя від дня народження Георгія Берегового» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/12545.html>
21. Указ Президента України «Про відзначення 100-річчя від дня народження Михайла Янгеля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13386.html>
22. Указ Президента України «Про відзначення 120-річчя від дня народження Олександра Довженка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14886.html>
23. Указ Президента України «Про відзначення 150-річчя від дня народження академіка В.І.Вернадського» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14058.html>
24. Указ Президента України «Про відзначення 200-річчя від дня народження Миколи Івановича Пирогова» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/11355.html>
25. Указ Президента України «Про відзначення 390-ї річниці перемоги у Хотинській битві» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/12566.html>
26. Указ Президента України «Про відзначення 1000-річчя заснування Софійського собору» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/11881.html>
27. Указ Президента України «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14680.html>
28. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо державної підтримки культури і мистецтва України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/16361.html>
29. Указ Президента України «Про заходи щодо відзначення 25-ї річниці заснування Організації ветеранів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14528.html>
30. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо відзначення 65-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/10699.html>
31. Указ Президента України «Про заходи з відзначення у 2011 році Дня партизанської слави та 70-ї річниці партизанського руху в Україні у період Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13721.html>
32. Указ Президента України «Про заходи, пов'язані з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/12347.html>
33. Указ Президента України «Про заходи у зв'язку з відзначенням 67-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14613.html>

34. Указ Президента України «Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15091.html>
35. Указ Президента України «Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14008.html>
36. Указ Президента України «Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами початку насильного вивезення мирного населення з території окупованої України на примусові роботи в роки Великої Вітчизняної війни» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14612.html>
37. Указ Президента України «Про заходи у зв'язку з 80-ми роковинами Голодомору 1932 - 1933 років в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15962.html>
38. Указ Президента України «Про заходи щодо відзначення 400-річчя заснування Мгарського монастиря» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/16229.html>
39. Указ Президента України «Про заходи щодо збереження пам'ятки археології національного значення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15468.html>
40. Указ Президента України «Про ліквідацію Національної ради з питань культури і духовності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/10792.html>
41. Указ Президента України «Про Національний науково-дослідний інститут українознавства та всесвітньої історії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13214.html>
42. Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/12584.html>
43. Указ Президента України «Про питання Комісії державних нагород та геральдики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14469.html>
44. Указ Президента України «Про питання організації та проведення заходів з відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15382.html>
45. Указ Президента України «Про створення Інституту національної пам'яті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/12604.html>
46. Указ Президента України «Про створення національного природного парку «Мале Полісся» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15950.html>
47. Хітрова Т. Медійні засоби репрезентації дискурсу «історична пам'ять» у концепції реалізації державної політики пам'яті [Електронний ресурс] / Т. Хітрова. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_sk/2012_4/files/SC412_133.pdf

Федорив К. И. Институт президентства как механизм реализации политики памяти (пример Украины)

Политика памяти - это очень мощное средство, влияет на мировосприятие человека и гражданина. Понимая это, власть удачно пытается сформировать свое видение этого явления. Поэтому в статье анализируется процесс становления и современное состояние политики памяти в Украине через призму деятельности института президентства,

оцениваются недостатки и перспективы совершенствования государственного управления в упомянутой сфере.

Ключевые слова: политика памяти, деятельность президента, карта «памяти», места «памяти».

Fedoriv K. Institute of Presidency as mechanism of realization politics of memory (example of Ukraine)

Politics of memory - this is an extraordinarily powerful mean which influences on perception of the world of person and citizen. Understanding it, power successfully tries to form the vision of this phenomenon. Therefore, in the article, author analyzes becoming and modern state of public policy of memory is analysed in Ukraine through the prism of activity of institute of presidency, failings and prospects of perfection of state administration are estimated in the mentioned sphere.

Keywords: politics of memory, the activities of the President, card «memory» place «memory».

УДК 321.013(477)

Чижова Олена Михайлівна,
кандидат політичних наук, доцент кафедри методики викладання
соціально-гуманітарних дисциплін НПУ імені М.П. Драгоманова

**РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
ТА ПОЛІТИЧНИЙ ПРАГМАТИЗМ**

Отже, за сучасних умов кризи всіх сфер життя українського суспільства дослідження особливостей розвитку державно-владних відносин та політичного прагматизму можуть стати відповіддю на питання, як знайти вихід із ситуації, що склалася, як побудувати демократичне, громадянське суспільство.

Ключові слова: влада, громадянське суспільство, держава, політичний прагматизм.

Центральними питаннями політичних процесів в Україні є становлення нових політичних структур та нової системи економічних і соціальних відносин, кінцева мета яких - це максимально сприятливі умови для самореалізації особистості кожного громадянина української держави та забезпечення відповідного цивілізованого рівня свободи, а також прискорення формування демократичного, громадянського суспільства [3, с. 125].

Бажання більшості українського суспільства жити у демократичній, правовій державі є життєво необхідною, а потреба мати лідерів, політиків, здатних прискорити процес розбудови такого суспільства виступає досить актуальною домінуючою проблемою. Отже, постає проблема формування сучасної української еліти, її спроможності не просто самореалізуватися, а й служити власному народові, українській державі.

Політична діяльність лідерів-політиків сьогодні в Україні спрямована на завоювання і утримання контролю над таким специфічним ринком, яким є ринок влади, а тому відбувається боротьба загалом за контроль над політикою, владою та іншими сферами суспільної діяльності.

І громадянське суспільство, і держава функціонують для задоволення потреб та інтересів людини. Громадянським суспільством слід назвати таке суспільство, в якому головною діючою особою є громадянин як автономна особа. Держава, в свою чергу, функціонує через свої владні органи, які значно впливають на формування і розвиток громадянського суспільства.